gult cyan magenta svart

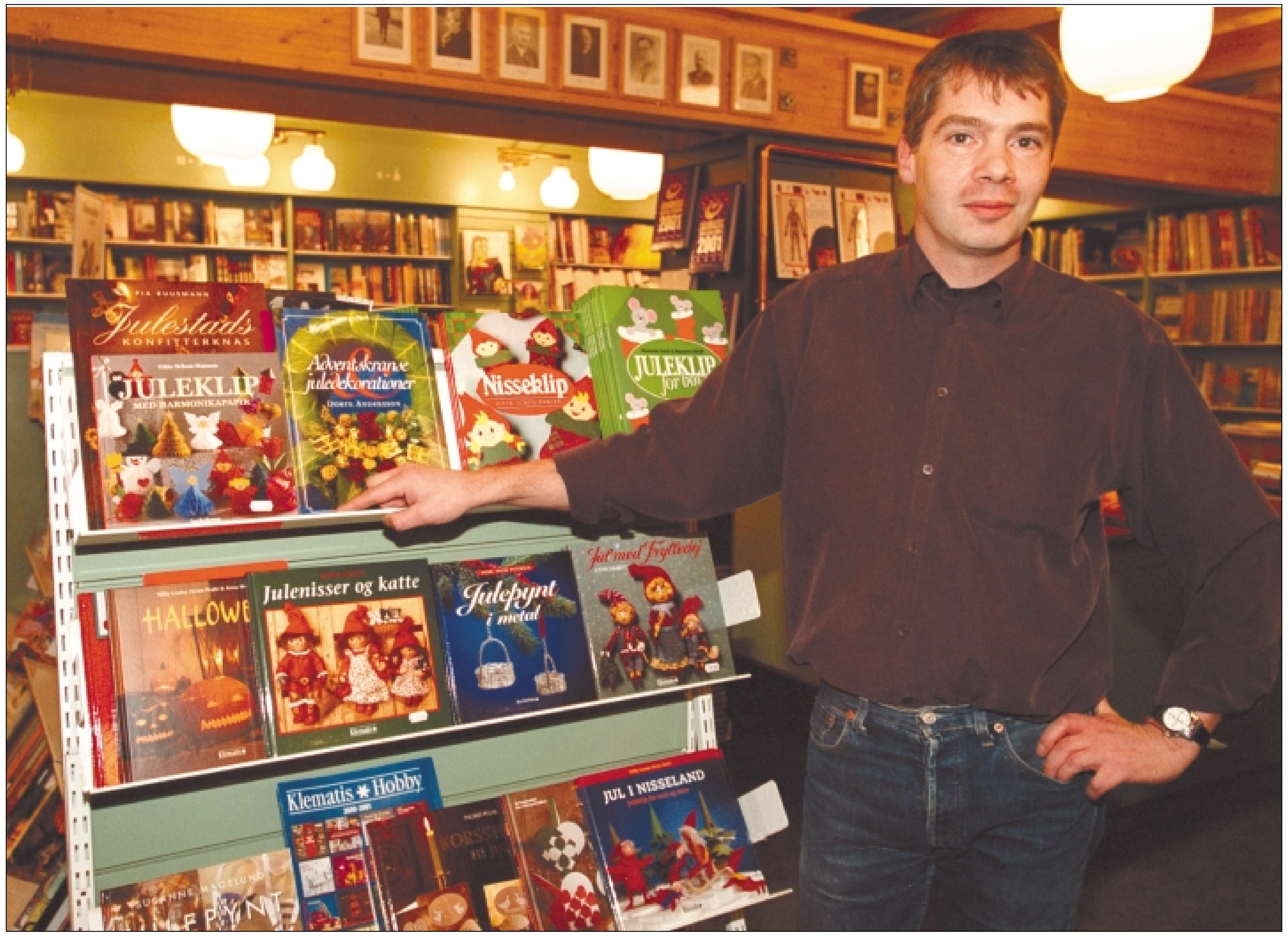

Bøkur og markna›arføring

BØKUR Tann fyrsta tí›in aftaná, at bókini er útkomin, er avgerandi fyri, hvørja lagnu hon fær. Um fólk ikki innan fáar vikur hava fingi› at vita, at bókin er til, er hon so gott sum dey›. Hon røkkur ikki tann markna›in, sum rokna› var vi›, og ta› skal meira enn ein jar›skjálvti til at vekja hana aftur, sigur Kári Árting, bókahandlari og limur í Bókhandlarafelagnum í fyrilesturi, hann helt á Bókatinginum, sum Rithøvundafelagi› og Landsbókasavni› skipa›u fyri undir heitinum ”Bókin ár 2000”

Kári Árting

Ymiskar orsøkir eru til, at fólk keypa bøkur. Kanska fyrst og fremst at økja sína vitan og at ver›a undirhildin. Á hesum økinum er bókin ikki einará›andi longur. A›rir mi›lar berjast eisini um okkara tí› og okkara tankar, og skal bókin ver›a sjónlig í hesari alsamt vaksandi myndini, er ney›ugt at gera vart vi› hana.

Tá i› ein bók er li›ug frá prentara, skal almenningurin kunnast um bókina. Ta› er hetta, i› ver›ur nevnt markana›arføring

Endamáli› vi› markna›arføring er at grei›a einum bólki av fólki frá, at ein vøra er til, og at fortelja teimumi hví tey hava brúk fyri henni.

Hetta skal gerast solei›is, at tey fáa hug at ogna sær vøruna, tí markna›arføring kann eisini virka hin vegin, at fólk missa hugin at ogna sær hana. Ítøkilig dømi eru um, at aftan á at ein fyritøka hevur n‡tt hópin av peningi til markna›arføring, so hava brúkararnir ikki veri› so altrá›ir eftir henni, sum frammanundan.

Og vit mugu eisini minnast til, at markna›arføringin kann vera so gó› sum hon vera vil, men stendur sjálv vøran ikki mál vi› markna›arføringina, kann alt gera ta› sama.

Um vit ditta okkum at kalla eina bók fyri eina vøru, so kunnu vit siga, at ta› koma umlei› 150 n‡ggjar føroyskar vørur út á bókamarkna›in um ári› — flest allar heilt ymiskar. Matuppskriftir, fer›afrásagnir, prædikur, pinkubarnabøkur, skaldsøgur og bøkur um skaldsøgur. Ballа›ar í eina permu og allar skulu seljast á sama hátt, sum um ta› var ein og sama vøra.

Ta› sum eg leggi upp til er, at hvør einstøk útgáva er ein serstøk vøra, og tí eigur stø›i› í markna›arføringini at ver›a í tí einstøku bókini. T.v.s. hvønn er bókin skriva› til, (børn,vaksin, klaksvíkingar o.s.fr) og hvussu kemur bo›skapurin um, at júst tey hava brúk fyri hesu n‡ggju vøru, fram til hesi fólkini.

Onkur vil kanska halda, at ta› er blasfemi at kalla eina bók fyri eina vøru, men sannleikin er, at bókin tá um sølu ræ›ur uppførir seg á sama hátt, sum flest allar n‡ggjar vørur gera.

Tann fyrsta tí›in aftan á, at bókini er útkomin, er avgerandi fyri, hvørja lagnu hon fær.

Um fólk ikki innan fáar vikur hava fingi› at vita, at bókin er til, er hon so gott sum dey›. Hon røkkur ikki tann markna›in, sum rokna› var vi›, og ta› skal meira enn ein jar›skjálvti til at vekja hana aftur

Slær sølubo›skapurin harafturímóti ígjøgnum, kann bókin røkka sín veruliga markna›. Ella betur; hon kann blíva ein metsølubók, ein bestseller, ta› er ein bók sum fólk mugu hava, skulu tey vera vi›. Og uppaftur betur ein steadyseller, ta› er ein bók, sum selur javnt yvir fleiri ár. Ein veruligur klassikari.

Møguleikarnir at gera vart vi› bókina eru nógvir. Hvør er ta› so, sum hevur ábyrgdina fyri markna›arføringini? Er ta› rithøvundurin, forlagi› ella bókhandilin? Bókhandlarnir hava síni áhugamál at røkja, ta› eru kanska fleiri a›rar bøkur, sum eru aktuellar júst tá, ella passar júst tann og tann bókin ikki inn í myndina, sum bókhandilin vil geva av sær sjálvum. Forlagi› skal royna at n‡ta sína orku til allar tær n‡ggju bøkurnar. Rithøvundurin hevur sjálvsagt áhuga í at fáa sín bo›skap út, men hevur ikki somu fíggjarligu møguleikar, sum hinir bá›ir partarnir. Besta úrsliti› vi› markna›arføringini fæst sjálvsagt, tá hesir tríggir partarnir draga somu línu.

- A›rasta›ni ver›ur rokna vi› at eini 5 % av fíggjarætlanini skulu brúkast til markna›arføring. Ta› ver›a kanska seldar bøkur fyri einar 20 mill. í Føroyum um ári›. Ta› vildi ført vi› sær at vit skuldu brúkt eina millión til markna›arføring tilsamans, sigur Kári Árting

A›rasta›ni ver›ur rokna› vi›, at eini 5 % av fíggjarætlanini skulu brúkast til markna›arføring. Ta› ver›a kanska seldar bøkur fyri einar 20 mill. í Føroyum um ári›. Ta› vildi ført vi› sær, at vit skuldu brúkt eina millión til markna›arføring tilsamans. Um eg sigi, at vit brúka eina hálva, er ta› ikki ov høgt sett. Hesir pengar eru so smátt b‡ttir, at ta› er ofta ringt at fáa eyga› á nakra skipa›a› markna›arføring. Einki er at ivast í, at bókabransjan hev›i veri› sjónligari og harvi› eisini selt fleiri bøkur, um forløg og bókhandlar brúktu meira pengar og eisini meira tí› til at fyrireika markna›arføring.

Ólukkan fyri bókhandlarnir er, at ringt er at gera eitt heildaryvirlit yvir, hvat kemur út á føroyskum. Enn er ta› ofta so, at vi›skiftafólk vita betur um bøkurnar enn tey, sum starvast í bókhandlinum. Stø›an er eitt sindur batna›, sí›ani vit fingu Bókajól, men eitt hugskot kundi veri› at forløgini høvdu eina bókakunning fyri bókhandlunum í mai/juni, tí stórt sæ› hoyrir almenningurin ikki um bøkur, uttan á jólum, og so tá i› ta› er útsøla!!

Hvat kunnu vit vænta av framtí›ini

Vit kunnu hyggja eftir, hvussu stø›an er á kunningar- og undirhaldsmarkna›inum. Eg havi tiki› nøkur fá donsk hagtøl, tí ráki› á hesum øki ofta vísir seg naka› seinni her heima.

Danir hugdu í me›al í sjónvarp:

1984 í 1,5 tíma
1999 í 2,5 tímar

Danir læntu:
í 1988 122.000 bøkur
í 1999 103.000 bøkur

Upplagstølini á donskum dagblø›um fellur, me›an sølan av seldum bókum til privat er farin eitt kvink uppeftir. Harafturímóti keypur danska bókasavnsverki› munandi færri bøkur nú, enn fyri 10 árum sí›ani.

Eitt anna›, sum er vi› at gera seg galdandi, er at teir føstu prísirnir eru vi› at falla. Fastir prísir á bókum hava veri› galdandi flest alla sta›ni í Europa, men hetta hóskar ikki inn í felagsmyndina vi› fríari kapping og fríum markna›i. Ta› sum hetta merkir, er ógvuliga stutt sagt, at fólk kunnu keypa tær mest seldu bøkurnar bíligari, og so ver›ur ta› sum vantar í raksturin lagt oman á allar hinar.

Prísurin lækkar á nøkrum fáum bókum, me›an hann hækkar á øllum hinum.

Ráki› úti í heimi gongur eisini tann vegin, at bókhandlarnir gerast færri og størri.

Keypa og lesa føroyingar nógv; er sølan minkandi; kundu vit keypt og lisi› meira?

Til hetta kann eg bert svara, at eg veit ikki! Ta› finnast eingi samla› tøl yvir seld eintøk av bókum í Føroyum. Sí›ani kreppan leika›i í uppá ta› har›asta, meti eg, at sølan í krónum og oyrum er vaksin rímuliga nógv, men hetta kemur eisini av, at fólk keypa d‡rari bøkur.

Vit plaga at reypa av, at føroyingar lesa heilt nógv, men man sær ikki sama mynstur her, sum man sær t. d í Danmark, har nógv fólk situr og lesur í bussum og ferjum til og frá arbei›i.

Ofta ver›ur ein føroysk bók ikki seld í meira enn eini 250 eintøkum, men hetta er jú hóast alt eitt stórt sølutal, um vit sammeta okkum vi› onnur lond.

Eg havi kanska lati› fleiri spurningar upp, heldur enn at hava víst á vegin sum vit eiga at ganga. Framtí›in hjá tí prenta›u bókini kann tykjast truplari og meira óviss nú enn nakrantí› fyrr.

Fjølmi›lamarkna›urin ger alsamt meira um seg, og í onkrum førum kann ta› tykjast sjálvsagt, at teldurnar taka yvur. T. d. eru katalog, har broytingar henda alla tí›ina og skulu ajourførast. Tá er hent vi› teldunum.

Eg minnist spádómarnar, tá kasettubandi› kom á markna›in. Hetta, hildu fólk, fór at taka grundarlagi› undan plátuframlei›sluni, tí nú kundi tann sum vildi bara kopiera tey best umtóktu løgini frá vinum og úr Útvarpinum. Men hetta hendi jú ikki. Í hvussu er ikki í so stóran mun.

Tey løgini, vit veruliga ynsktu okkum, vór›u keypt, antin sum innspælt band ella sum pláta. Ta› var t‡dningarmiki› at eiga alt verki›, eisini tey løgini, sum ikki rukku popptindarnar, tí útgávan var ein heild.

Solei›is ver›ur eisini vi› teldubókini og bókum á teldum. Tær koma ikki at erstatta ta› prenta›u bókina — ta› lidna verki›, sum hevur eina byrjan og ein enda. Millum permur.